

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎีเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทาง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักการสอนภาษาไทย
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเขียนสะกดคำ
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการแบบฝึกทักษะ
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard – Based Curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency - Based Curriculum) คือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (Strand) เป็นกลุ่มเนื้อหา และ ทักษะที่ต้องสอน แต่ละสาระการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ (Standard) เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษา แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น (Benchmark) เป็นสมรรถฐานที่ผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น จะต้องมีความรู้ความสามารถ ในการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ดังนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ จึงเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียน ที่ครูจะจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและความสามารถดังกล่าว

1. ความสำคัญ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

2. ธรรมชาติ / ลักษณะเฉพาะ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทยย่อมประกอบด้วย เสียง รูปพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และความหมาย ส่วนประโยคเป็นการเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา มีระดับของภาษา ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน ตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพและใช้อย่างคล่องแคล่ว มีวิจารณญาณและมีคุณธรรม

3. วิสัยทัศน์

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษา ในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ เป็นเครื่องมือ การเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเรียนภาษาไทย จึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้อง เหมาะสมในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ เรียนรู้ในฐานะเป็นวัฒนธรรม

ทางภาษาให้เกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทยโดยเฉพาะคุณค่าของวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความงดงามในชีวิต

การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ในทางสร้างสรรค์ และใช้ภาษา อย่างสะดวกสวยงาม ย่อมสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือและเชื่อภูมิด้วย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดความเห็น ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้อง ตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งมีคุณค่า การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึก ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

4. คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ ดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสาร ได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการ

พัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ

5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย

8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง เมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ

ดังนี้

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว

2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค และเข้าใจข้อความ

ที่อ่าน

3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และกำหนด แนวทางการปฏิบัติได้

4. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง

5. พูดย่อ และเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการได้

6. จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน

7. จับใจความสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็นเล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์จากเรื่องที่ฟังที่ดูได้

8. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางและภาษาถิ่น

9. สามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทหรือกรองง่าย ๆ

10. สามารถนำปริศนาคำทายและบทร้องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียน

และเล่น

11. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และ

ใช้ได้เหมาะสม กับบุคคลและสถานการณ์

12. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิต

13. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด มีนิสัยรักการ

อ่านและการเขียน

5. สาระ

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 : การอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

6. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่าในสาระที่ 2 ที่กล่าวถึงการเขียนใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ จัดเป็นทักษะด้านภาษาที่สำคัญ เนื่องจากหากมีพื้นฐานการเขียนที่ดีแล้วจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถที่จะศึกษาค้นคว้าความรู้และสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดได้เป็นอย่างดี

7. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

7.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น

7.2 คิดค้นเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

7.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

7.3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตาม ลักษณะของโครงงาน เป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบ สมมติฐาน โดยอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ ใช้ทักษะกระบวนการ

7.3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

7.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลาย วิธีการหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิดลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำโครงการ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิด อย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

7.3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้วาที การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

7.3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญ และมีพลัง กิจกรรมการพัฒนา การเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์

กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

7.3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักความซาบซึ้ง ในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

7.3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

8. แหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ ดังนี้
ห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้และเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้เรียนจะใช้ในการศึกษาค้นคว้า ใช้ในการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การจัดห้องวิชาการต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา จะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียน และในปัจจุบันการใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าหาความรู้มีความสำคัญมากขึ้น
สถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาจัดไว้ให้เพียงพอ และอบรมให้มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง และคนในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาและภูมิปัญญาทางภาษา ภาษาถิ่น เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ ครูภาษาไทยควรจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคล ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสามารถเชิญมาให้ความรู้ในโรงเรียน

สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหาประสบการณ์ แนวคิด ทักษะ และเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยเน้นบทบาทของผู้เรียนที่เป็นผู้กระทำหรือใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะกระบวนการ และความรู้สึกรู้สึกคิดต่าง ๆ บรรลุมาตรฐาน ของการเรียนรู้

ความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนการสอนเป็น กระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็นตลอดจนเจตคติ ซึ่งอาจทำได้ หลายวิธีและอาจใช้เครื่องมือประกอบการสอนต่าง ๆ อีกมากมาย ดังนั้นการสอนโดยการ บรรยาย หรือการใช้หนังสือเรียนเพียงเล่มเดียวไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายตามที่ คาดหวังได้ เพราะในสังคมปัจจุบันเป็น ยุคสมัยที่ข้อมูลข่าวสารความรู้สมัยใหม่ ตลอดจน เทคโนโลยีการสื่อสารได้แผ่ขยายกว้างขวางอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มที่ให้มีนิสัยใฝ่รู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยให้แหล่งความรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย กล่าวคือ การเรียนการสอน จำเป็นต้องเลือกสรรสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสเรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

หลักการสอนภาษาไทย

1. จิตวิทยาการสอน

หลักจิตวิทยาบางประการที่ผู้สอนภาษาไทยควรรู้และนำไปใช้ เพื่อสร้าง บรรยากาศและสภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้สอนต้องเข้าใจจิตวิทยา การศึกษาโดยสรุปได้ดังนี้

1.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักเรียนแต่ละคนมี ความรู้ความถนัด ความสามารถ และความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน เด็กต่างเพศก็มีความถนัด ทางภาษาต่างกัน โดยส่วนรวมแล้วผู้หญิงจะมีความถนัด ความสามารถ และทักษะทางภาษาสูง กว่าเด็กผู้ชายในระดับเดียวกันผู้หญิงจะใช้ถ้อยคำที่สละสลวยใช้ประโยคยาวกว่าและเหมาะสม กว่าเด็กผู้ชาย เด็กชายจะไม่ใคร่ชอบพูดแต่จะคิด ได้ลึกซึ้งกว่าเด็กผู้หญิง เด็กแม้จะเพศเดียวกัน ระดับเดียวกันก็ยัง มีความสามารถทางภาษาต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพร่างกาย สติปัญญา บิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่บ้าน สิ่งแวดล้อมทางบ้าน และชุมชนที่อาศัยอยู่ การดูแล เอาใจใส่ และการปลูกฝังทางภาษาก่อนเข้าเรียน ความแตกต่าง เหล่านี้ครูผู้สอนควรต้องคำนึงถึง ความพร้อม (Readiness) ความพร้อมเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่อง หนึ่ง ซึ่งครูควรคำนึงถึงเพราะความ พร้อมสามารถทำให้คนเราคำนึงกิจกรรมต่าง ๆ ได้ผลเป็น อย่างดี ดังนั้นครูต้องเข้าใจถึงสภาพความ เจริญเติบโตของผู้เรียน บวกกับพื้นฐานความรู้เดิม และความสนใจของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียน เรียน ได้สะดวกขึ้น และเด็กที่มีอายุมากย่อมมีความ พร้อมที่จะรับรู้มากขึ้นด้วยกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) การเรียนรู้ คือ การ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจาก ประสบการณ์ตรง การฝึกปฏิบัติ และการที่ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดจาก การเรียนรู้นี้จะนำไปในทำนองที่ผู้เรียนเกิดความงอกงามขึ้น และเมื่อผู้เรียนรู้แล้วจะคงทนถาวร ไม่มีการลืม ดังนั้นผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกิดความ เข้าใจอย่างแท้จริง ความรู้จะได้คงทน ไม่เสียเวลาเปล่า

1.2 การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Learning) ในการจัดการเรียนการสอน แต่ละครั้งครูควรจะบอกนักเรียนให้ทราบจุดมุ่งหมายว่า เรียนเพื่ออะไร มีประโยชน์อะไร ยิ่งกว่านั้น ถ้านักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งจุดมุ่งหมายของบทเรียน และวางแผนร่วมกับครูแล้วก็จะยิ่งเป็นผลดียิ่งขึ้นไปอีกเพราะเป็นความต้องการและเป็นแรงขับของ นักเรียนเอง การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ นักเรียนจะมีความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญในทักษะภาษาก็เพราะได้มีประสบการณ์ตรง ได้ลงมือทำเอง การเขียนโดยที่ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือกระทำหรือปฏิบัตินักเรียนจะได้ประโยชน์จาก การเรียนน้อยมาก

1.3 การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise) นอกจากความพร้อมดังกล่าวแล้วกฎของการเรียนรู้โดยการฝึกฝน ก็เป็นกฎการเรียนรู้ข้อหนึ่งซึ่งนักจิตวิทยา ชื่อ Thorndike ได้ กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้น ได้ดีต่อเมื่อได้มีการฝึกฝนและกระทำซ้ำ ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ โดยลักษณะแล้วผู้เรียนจะมีทักษะทางภาษาดี มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย ก็ต่อเมื่อได้ฝึกฝน ได้กระทำซ้ำ ถ้าผู้เรียนได้ฝึกฝนทำแบบฝึกหัดมากเท่าใดก็จะช่วยให้มีทักษะ มากขึ้นเท่านั้น

1.4 กฎแห่งผล (Law of Effect) ไม่ว่าจะเป็นการเรียนทักษะ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นักเรียนย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เป็นที่พอใจของครูหรือ ของตน หรือไม่ เพราะฉะนั้นเมื่อให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแล้ว ครูควรรีบตรวจและส่งคืนนักเรียน ทราบผลโดยเร็วและมีการติชม การชมควรชมส่วนที่นักเรียนทำได้ดี เสียก่อนแล้วจึงติ การติเป็น การติ เพื่อก่อ ตลอดจนมีคำแนะนำเพื่อนำให้นักเรียนจะได้ทราบ ข้อบกพร่องหรือส่วนที่เด่นตรงไหน และการให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมการติชมหรือประเมินผล การทำงานของเพื่อนในชั้นเดียวกันก็เป็น สิ่งที่พึงกระทำ ได้

1.5 กฎของการใช้และไม่ได้ใช้ (Law of Use and Disuse) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ต้องมีการใช้และการฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะมีความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญในการใช้ภาษา หากเรียน ไปแล้วไม่ได้ใช้หรือนาน ๆ ได้ใช้ก็จะลืมไปหมดหรือมีทักษะไม่ดีเท่าที่ควร ในการ

จัดเนื้อหา ให้นักเรียนเรียนนั้นผู้ทำหลักสูตรประมวลการสอน ผู้เขียนบทเรียน ตลอดจน ครูผู้สอนควรเลือก สอนเนื้อหาอย่างระมัดระวังควรเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน จะเป็น ปัจจุบันหรืออนาคตก็ได้ ยิ่งเป็นทักษะที่อาจจะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนวิชาอื่น ๆ หรือ ใช้เพื่อการสื่อสารใน ชีวิตประจำวัน ได้ด้วยยิ่งดี และหากได้ใช้ทักษะภาษามากและใช้บ่อย ๆ อย่างต่อเนื่องก็จะทำให้มี ประสบการณ์ และมีทักษะทางภาษาสูงยิ่งขึ้น

1.6 แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญมากโดยเฉพาะในด้านการ สอน ภาษาไทยเพราะ โดยทั่ว ๆ ไปแล้วมักจะไม่มีใครมีความสนใจกับภาษาไทยมากนักไม่ว่าจะเป็น ตัวนักเรียนหรือผู้ปกครองทั้งนี้เพราะภาษาไทยเป็นภาษาไทยของเราเอง เกิดมาก็ สามารถใช้พูดจา คิดต่อสื่อสาร ได้รู้เรื่อง ส่วนจะดีมาน้อยเพียงใดไม่มีใครจะสนใจกัน ครู ภาษาไทยจึงควรพยายามสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งเร้าใจเพื่อจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน ตั้งใจฝึกฝนทักษะและมีทัศนคติ ที่ดีต่อภาษาไทย

แรงจูงใจมี 2 ประเภท คือ

- 1) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)
- 2) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)

แรงจูงใจภายนอก คือ แรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกที่ครูจัดทำขึ้น เช่น การสร้าง บรรยากาศ การจัดกิจกรรม และประสบการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจ สนุกสนานเป็นแรง กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน

แรงจูงใจภายใน คือ แรงจูงใจที่เกิดภายในตัวของนักเรียนเอง แรงจูงใจภายใน เป็นความ กระตือรือร้น ความใคร่รู้ใคร่เรียน ความรู้สึกอยากร่วมทำกิจกรรม อยากเสาะแสวงหาความรู้ ซึ่งเกิดขึ้นเอง ส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้น เนื่องจากผลของแรงจูงใจภายนอก คือ หลังจากที่นักเรียนรู้สึก สนุกสนานในการเรียนภาษาไทยแล้วก็ใคร่ที่จะทำกิจกรรมเอง อยากหาความรู้เอง ดังนั้นครูจึงเป็น บุคคลสำคัญที่สุดที่จะจัดกิจกรรมและสร้างแรงจูงใจภายนอกที่จะ ช่วยให้นักเรียนเกิดความ สนุกสนาน เกิดความศรัทธาภาษาไทยจนเกิดแรงจูงใจภายในขึ้นใน ตัวนักเรียน

1.7 การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) ในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น นักเรียนย่อมต้องการทราบว่า พฤติกรรมหรือทักษะทางภาษาที่ตนแสดงออกมานั้นถูกต้องหรือ ผิดปรารถนาหรือไม่ การเสริมกำลังใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ นักจิตวิทยาเสนอแนะว่า การเสริม กำลังใจในทางบวกจะเป็นสื่อช่วยให้นักเรียนทราบว่า สิ่งที่ตนแสดงออกไปนั้นถูกต้อง เมื่อเด็กทราบว่าตนทำให้ถูกต้องก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และพยายามกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

โดยหวังจะได้รับการยกย่องชมเชยอีก การเสริมกำลังใจทางบวกจะช่วยให้เด็กเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนดียิ่งขึ้น ทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นอีกด้วย ครูจึงต้องพยายามอย่างยิ่งที่จะให้มีการเสริมกำลังใจในทางบวกเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ การเสริมกำลังใจเสมอ ๆ เป็นระยะ ๆ จะสามารถช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นอีกด้วย ในกรณีที่เด็กทำผิดพลาดครูไม่ควรแสดงอาการหรือใช้คำพูดที่กระทบกระเทือนใจ แต่ตรงกันข้ามครูควรให้กำลังใจและให้โอกาสเขาเหล่านั้นได้แก้ตัวใหม่ วิธีเสริมกำลังใจมีหลายวิธี คือ

- 1.7.1 การเสริมกำลังใจด้วยวาจา
- 1.7.2 การเสริมกำลังใจด้วยท่าทาง
- 1.7.3 การเสริมกำลังใจด้วยการให้นักเรียนมีส่วนร่วม
- 1.7.4 การเสริมกำลังใจโดยกลุ่มนักเรียน
- 1.7.5 การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัล

2. จิตวิทยาการเรียนรู้

กระบวนการคิดมีความสำคัญซึ่งเกิดขึ้นในตัวบุคคลในช่วงของการเรียนรู้ การเรียนรู้นั้น ต้องประกอบด้วยการจัดระเบียบเรียง ความคิดเดิมหรือประสบการณ์เดิมเข้าเป็นแนวความคิดใหม่ ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่จะเกิดการหยั่งเห็น (Insight) การเรียนรู้ของเด็กนั้นเกิดจากประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสามารถจำแนกการเรียนรู้ออกเป็น 8 ชนิด คือ

2.1 การเรียนรู้จากสัญญาณ (Signal Learning) การให้สัญญาณการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ โดยมีปฏิกริยาต่อสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไข ผู้เรียนจะมีการตอบสนองกับสัญญาณหรือเงื่อนไขที่ให้ โดยการกระทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อเรียกความสนใจของผู้เรียน

2.2 การเรียนรู้จากความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Learning) สภาพการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างดีเกี่ยวกับการตอบสนองที่เฉพาะเจาะจง

2.3 การเรียนรู้จากปฏิกริยาหลายช่วง (Motor Chaining) การเรียนรู้ต้องมี การกระทำที่ต่อเนื่องกัน ไปในสถานการณ์ที่จะเร้าให้ผู้เรียนตอบสนอง โดยผู้เรียนรู้จุดมุ่งหมายของการเรียน

2.4 การเรียนรู้จากความสัมพันธ์หลายช่วงทางภาษา (Verbal Association) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าถ้อยคำที่ใช้ให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกับผู้เรียน

2.5 การเรียนรู้สามารถแยกแยะความแตกต่างได้ (Multiple Discrimination) การเรียนรู้จะต้องมีความเข้าใจอย่างกว้างขวางลึกซึ้งตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะเรียนรู้จนสามารถแยกแยะความซับซ้อนได้

2.6 ความคิดรวบยอดของการเรียนรู้ (Concept Learning) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่จัดสภาพการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการตอบสนอง เกิดแนวคิดหลักการแตกต่างจากสิ่งที่ปรากฏอยู่อย่างธรรมดาสามัญ

2.7 การเรียนรู้กฎเกณฑ์หรือหลักการ (Principle Learning) ลำดับของการเรียนรู้จะต้องต่อเนื่องกันอย่างชัดเจน สามารถสัมพันธ์ความคิดรวบยอดหลาย ๆ ความคิดรวบยอดเข้าด้วยกันและสามารถแยกแยะจำแนกสรุปหลักการและกฎเกณฑ์ในสิ่งที่เรียนรู้ออกมาได้

2.8 การแก้ปัญหา (Problem Solving) การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการเบื้องต้นเป็นพื้นฐานที่เข้าใจ อันจะเป็นแนวทางนำไปสู่ขบวนการคิดใหม่ ๆ เกิดการคิดสามารถนำกฎเกณฑ์หรือหลักการนำไปใช้แก้ปัญหาได้ การจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ นับตั้งแต่การเรียนรู้โดยใช้สัญลักษณ์อย่างง่าย (Signal Learning) ไปจนถึงความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem Solving) นั้น การเรียนรู้ชนิดแรก จะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ชนิดหลังต่อไปตามลำดับ สำหรับขั้นการจัดลำดับการเรียนรู้ใน บทเรียนใด ๆ ที่เริ่มจากทักษะที่ง่ายไปสู่ทักษะที่ซับซ้อน จะเป็นการวางรูปแบบการเรียนรู้ที่ดี ทำให้ครูผู้สอนดำเนินการตามลำดับขั้นตอนได้โดยสะดวก เพราะทักษะระดับสูงจำต้องอาศัยองค์ประกอบที่นักเรียนมีอยู่แล้ว และการเรียนการสอนที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนจะทำให้บทเรียนนั้น ๆ น่าสนใจกว่าการทำแบบฝึกหัดโดยทั่วไปและให้ผลการเรียนรู้ดีกว่า

Bloom, Human Characteristics and School Learning. (1976 : Unpaged) ได้เสนอว่า การที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้นั้นจะต้อง จัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ

1. การชี้แนะ (Cues) คือ คำอธิบายของครูที่ทำให้เด็กเห็นชัดเจนเสียตอนแรกว่า เรียนแล้วจะมีความสามารถอะไรบ้าง การจะเรียนเพื่อมีความสามารถจะเรียนอย่างไร นักเรียน ต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน (Participation) การสอนที่มีคุณภาพจะต้องให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ให้นักเรียน ได้ฝึกหัด นักเรียนได้รู้จักตอบสนองในกิจกรรม การเรียน นักเรียนแต่ละคนต้องการฝึกหัดแตกต่างกันไป ผู้สอนควรจะมีเกณฑ์ที่จะบอกได้ว่า นักเรียนได้เข้ามาฝึกหรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่าง

เพียงพอ

3. การเสริมแรง (Reinforcement) การสอนที่มีคุณภาพต้องให้สิ่งเสริมแรง ครูต้องรู้จัก เลือกให้รางวัลและลงโทษให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้เหมาะสมกับโอกาส สิ่งเสริมแรงอาจจะเป็น สิ่งของ ให้กำลังใจ ซึ่งเป็นเครื่องเสริมแรงภายนอก (Extrinsic) หรือ คำพูด ดิชมที่ครูหรือเพื่อให้ ส่วนเครื่องเสริมแรงที่เกิดจากภายใน (Intrinsic) เช่น ความอยากรู้ อยากเห็น อยากศึกษากันแล้ว

4. การแก้ไขข้อบกพร่อง (Feedback/Correction) การสอนที่มีคุณภาพ ครู ต้องให้ข้อมูล ข้อบกพร่อง (Feedback) แก่นักเรียน กล่าวคือ จะต้องแจ้งผลการสอบและ ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเรียนให้นักเรียน ได้ทราบทันทีว่า เขามีความสามารถในการเรียนมาก น้อยเพียงใด ครูจะต้องแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนของนักเรียนควบคู่กัน กับการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานอย่างเพียงพอในการเรียนบทเรียนต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทำให้รู้ถึงแนวทางในการสร้างแบบ ฝึกเสริม ทักษะให้ผู้เรียนให้เหมาะสมตามวัยพัฒนาการของเด็ก โดยการสร้างแบบฝึก มีหลักการ สร้างที่สามารถนำไปใช้ประกอบการสร้างควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ในช่วงชั้น ที่ 2 พร้อมทั้งใช้ขั้นตอนการสอนในแนวทางขั้นตอนการสอนตามกลวิธีทำสิ่งแปลกให้คุ้นเคย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การให้เนื้อหา ครูอธิบายข้อมูลหรือเนื้อหาหลักของเรื่องที่กำหนด

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบ 2 สิ่งโดยตรง

ขั้นที่ 3 การอธิบายลักษณะความเหมือน คล้ายคลึงของกลุ่มเทียบกัน

ขั้นที่ 4 การอธิบายส่วนที่แตกต่างกัน ส่วนตรงข้าม

ขั้นที่ 5 การสำรวจรายละเอียด เพื่อให้ได้ประเด็นลักษณะต่าง ๆ มากขึ้น

ขั้นที่ 6 การสรุปการเปรียบเทียบโดยสรุปทั้งลักษณะรายละเอียด ข้อมูล

ต่าง ๆ ที่เหมือนและต่างของสิ่งที่ศึกษากับสิ่งที่เทียบ นักเรียนจะได้ความรู้ใหม่และประเด็นใหม่ เพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนนอกจากจะทำหน้าที่จัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ครูผู้สอนต้องรู้หลักจิตวิทยาการสอน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสร้างขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วย ให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อบรมตามวัตถุประสงค์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสะกดคำ

1. ความหมายของการเขียนสะกดคำ

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของการเขียนสะกดคำที่มีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาภาษาศาสตร์ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำ ไว้ดังต่อไปนี้

อรพรรณ ภัยญภาพ (2539 : 12) อธิบายไว้ว่าการสะกดคำ เป็นการฝึกทักษะการเขียนให้ถูกต้อง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแก่ผู้เรียน และจะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการประสมคำ รู้หลักเกณฑ์ที่จะเรียบเรียงตัวอักษรในคำหนึ่ง ๆ ให้ได้ความตามที่ต้องการเพื่อนำประโยชน์ไปใช้ในการสื่อสาร

บันลือ พฤษะวัน (2533 : 26-27) แนะนำการสอนเขียนไทยเบื้องต้นที่เหมาะสมกับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการให้ออกเสียงโดยการผสมคำอ่านจึงลงมือเขียน โดยให้ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน เด็กไม่เบื่อหน่าย เด็กประสบความสำเร็จมีกำลังใจที่จะเขียน นับว่าเป็นการเริ่มเรียนที่ดี

วรรณิ โสมประยูร (2539 : 156) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่าการเขียนสะกดคำหมายถึง วิธีเขียนคำ โดยเรียงลำดับอักษรภายในคำหนึ่ง ๆ เพื่อออกเสียงให้ชัดเจนและสื่อความหมายได้ถูกต้อง ตามหลักผู้เขียนต้องการ

วีระศักดิ์ ปิตตลาโพธิ์ (2540 : 12) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่าการเขียนสะกดคำคือ การเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ให้เป็นคำที่มีความหมายถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 และสามารถนำคำดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า (2547 : 23) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่าการเขียนสะกดคำ คือ วิธีเขียนคำเรียงลำดับ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ให้เป็นคำที่มีความหมายถูกต้อง สามารถสื่อสารกับคนอื่นและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

จากความหมายของการเขียนสะกดคำที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่าการเขียนสะกดคำ หมายถึง การที่ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ในการเรียงลำดับตัวอักษร หรือเรียงลำดับพยัญชนะ สระวรรณยุกต์ พยัญชนะตัวสะกดและตัวการันต์ให้ถูกต้องตามหลักภาษา และถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อจะได้อ่านออกเสียงได้ชัดเจน เขียนได้ถูกต้องและมีความหมาย สามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจในสังคมของผู้ใช้ภาษาเหล่านั้น

2. ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพราะการเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง จะเป็นพื้นฐานในการอ่านและการเขียนในวิชาอื่น ๆ ได้

ยุพดี พูลเวชประชาสุข (2535 : 11) ได้กล่าวถึงการเขียนสะกดคำว่า การเขียนสะกดคำเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะถ้าผู้เรียนเขียนสะกดคำได้ดีย่อมทำให้การเรียนในวิชาอื่น ๆ ดีตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามการเขียนสะกดคำเป็นกระบวนการสลับซับซ้อน เพราะผู้เรียนต้องใช้ทักษะหลายอย่างทั้งทักษะการอ่าน การฟัง การพูด ความเข้าใจ ความหมายของการเขียน ซึ่งจะต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันเสมอ การที่ครูผู้สอนเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน ย่อมทำให้การจัดการเรียนการสอน การเขียนสะกดคำเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การเขียนหนังสือได้ถูกต้อง

วรณี โสมประยูร (2539 : 10) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเรียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กต้องรู้จักสะกดคำได้อย่างถูกต้องก่อนจึงจะสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำผิดเสมอจะไม่สามารถแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเอง ดังนั้นการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนเป็นอย่างยิ่ง เด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มเรียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ช่วยให้เด็กใช้คำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง กว้างขวาง ครูต้องฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกระดับชั้น

การเขียนสะกดคำจึงนับว่าสำคัญมาก เพราะการเขียนเป็นทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนภาษาไทยจะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนจัดประสบการณ์ในการฝึกฝนให้นักเรียนเขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้อง และอ่านได้ นักเรียนจะสามารถนำประโยชน์จากการเขียนไปใช้ในชีวิตวิชาอื่น ๆ และใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาการเขียนสะกดคำ

การที่นักเรียนเขียนสะกดคำผิดมีสาเหตุหลายประการ ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

วรณี โสมประยูร (2539 : 586 – 587) ได้กล่าวถึงลักษณะหรือรูปแบบในการเขียนสะกดคำผิดมีดังนี้

1. การเขียนผิดสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์
2. การเขียนผิดที่ตัวสะกด

3. การเขียนผิดที่ตัวการ์นต์
4. เขียนผิดที่คำพิเศษ หรือคำย่อ
5. เขียนผิดที่คำนั้นมาจากภาษาอื่น
6. การเขียนผิดโดยการทอนเสียงให้สั้นลง
7. การเขียนผิดโดยการยัดเสียงให้ยาวออก
8. เขียนผิดที่อักษรควบกล้ำ
9. เขียนผิดที่สระ ไอ โอ อัย
10. เขียนผิดที่อักษรนำ

สาเหตุที่ทำให้เขียนสะกดคำผิด มีดังนี้

1. เคยเห็นแบบอย่างมาผิด
2. เข้าใจพจนานุกรม หรือหลักภาษาผิด
3. ไม่ทราบความหมายของคำ
4. เขียนตามเสียงพูด เสียงอ่าน
5. เขียนตามสำเนียงภาษาถิ่น
6. เขียนตามการถ่ายเสียงจากภาษาต่างประเทศ
7. ใช้แนวเทียบเสียงผิด
8. ไม่รู้หลักภาษา
9. ความพิการทางสายตา หู สมอง และวุฒิภาวะไม่เพียงพอ
10. ขาดการฝึกฝนอย่างเพียงพอ
11. เขียนผิดเพราะการเดา
12. เขียนผิดเพราะจำความสัมพันธ์ของตัวสะกดกับความหมายของคำพ้อง

เสียงไม่ได้

ชวนจิต ภูมัตย์ (2537 : 63) ได้กล่าวถึงลักษณะการเขียนคำยากที่นักเรียนมี
ปัญหาในการเขียน มีดังนี้

1. คำที่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ
2. คำที่มีผันด้วยวรรณยุกต์เสียงตรี
3. คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด
4. คำที่เป็นอักษรนำ

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเขียนผิดมีดังนี้

1. เด็กไม่มีความคุ้นเคย
2. เป็นคำที่อยู่ไกลตัวเด็ก
3. เด็กไม่มีประสบการณ์

จากปัญหาการเขียนสะกดคำ สรุปได้ดังนี้ การเขียนสะกดคำผิดมาจากตัวนักเรียน และวิธีการสอน ดังนั้นครูผู้สอนเป็นบุคคลที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง โดยการทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมและหลากหลาย เพื่อนำไปฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะและความคงทนในการเขียนคำได้อย่างถูกต้อง

4. จุดมุ่งหมายของการเขียนสะกดคำ

บุญปรก อ่อนเพ้า (2538 : 11 – 12) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสอนสะกด คำว่า ความมุ่งหมายของการสอนสะกดคำมี 2 ประการ ประการแรกมุ่งให้เด็กรู้จักคำ การสอนสะกดคำที่ดีนั้น ครูต้องมีวิธีเร้าให้เด็กเกิดความสนใจในการเขียนสะกดคำ ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับรูปคำและเสียงของคำเพื่อให้เด็กรู้จักคำกว้างขวางขึ้น ทั้งนี้เพราะความสามารถสะกดคำในปัจจุบันเป็นรากฐานของการสะกดคำในอนาคต และเป็นสิ่งซึ่งบอกความสามารถส่วนบุคคลของนักเรียนในการเขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้องนั้น เด็กจะต้องได้เรียนรู้คำ ฝึกออกเสียง เรียนรู้ความสัมพันธ์ของตัวอักษรกับเสียง จัดลำดับอักษร ได้จึงจะสามารถเขียนคำได้อย่างถูกต้อง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2539 : 65) กล่าวไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนเขียนสะกดคำต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามแบบแผนที่นิยมใช้กัน และตรงตามความหมายของคำ

2. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคำต่าง ๆ ได้กว้างขวาง
3. เพื่อให้นักเรียนค้นคว้าคำใหม่ ๆ ได้ตามที่ต้องการ
4. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคำต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน
5. เพื่อให้นักเรียนออกเสียงคำต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

วรรณมา เครือเนียม (2531 : 12) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การสอนเขียนสะกดคำมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเขียนสะกดคำ รู้หลักเกณฑ์ในการเรียงลำดับตัวอักษร สระ วรรณยุกต์ประสมเป็นคำได้อย่างถูกต้อง มีความหมายตามพจนานุกรม สามารถจำรูปคำและวิธีเขียนนำไปใช้ในการเขียน เพื่อประโยชน์ในการศึกษา การสื่อสาร โดยใช้ภาษาเขียนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

5. หลักการสอนเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำเป็นทักษะเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อการเขียนในระดับสูงขึ้นไป แต่ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไปส่วนมากไม่ให้ความสำคัญเพราะเห็นว่านักเรียน ได้ฝึกทักษะการเขียนสะกดคำมาแล้วตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อเลื่อนชั้นมาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ครูส่วนมากจะฝึกนักเรียนเขียนตามคำบอก คำที่นักเรียนเขียนผิดก็ให้แก้ไข โดยบอกคำที่ถูกต้องเป็นคำ ไม่ได้อธิบายถึงที่มาหรือส่วนประกอบของคำ การเขียนสะกดคำเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่จะทำให้นักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเขียนคำ และสามารถเขียนคำอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้อย่างหลากหลาย มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักในการสอนเขียนสะกดคำไว้ดังนี้ การเขียนสะกดคำให้ประสบความสำเร็จ ครูภาษาไทยจะต้องเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม เช่น มีขั้นตอนการเขียนว่าจะเริ่มต้นที่จุดใดก่อน เพื่อไม่ให้นักเรียนสับสนและมีความรู้สึว่าการสอนการเขียนสะกดคำนั้นเป็นการเรียนที่ยาก จนนักเรียนเกิดความท้อแท้ใจ ได้มีนักศึกษากล่าวถึง หลักการสอนเขียนสะกดคำไว้ดังนี้

ประเทิน มหาจันทร์ (2549 : 65) ได้เสนอแนะวิธีการสอนสะกดคำไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความหมายของการออกเสียง ครูต้องให้เด็กเข้าใจความหมายของคำ มองดูคำพร้อม ๆ กับการออกเสียงนั้น ๆ และสามารถที่จะพูดออกมาให้เป็นประโยคให้ถูกต้องด้วย
2. การมองเห็นรูปคำ ในขั้นนี้ ครูต้องให้เด็กเห็นรูปคำที่สะกดและส่วนประกอบต่าง ๆ ได้ แยกคำนั้นออกเป็นพยางค์ออกเสียงคำนั้นเป็นพยางค์แล้วไปสะกดเป็นคำอีกครั้ง
3. การรำลึกถึงคำ ให้มองดูทั้งคำ แล้วสะกดตัวโดยไม่ต้องดูคำนั้น เสร็จแล้วลองตรวจดูว่าการสะกดของตนถูกต้องหรือไม่ หากสะกดผิดให้กลับไปทำขั้นที่หนึ่งถึงขั้นที่สามอีกครั้ง
4. การเขียนคำ ขั้นนี้นักเรียนจะฝึกหัดเขียนคำให้ถูกต้อง ตรวจสอบการเขียนและสะกดตัวให้ถูกต้องเรียบร้อย
5. การทบทวน โดยให้เด็กเขียนคำโดยไม่ต้องดูแบบ หากเขียนถูกต้องสามครั้งแสดงว่าเด็กรู้คำนั้นแล้วในขั้นนี้ถ้าเด็กจดจำได้แม่นยำยิ่งขึ้นก็ควรให้เด็กลองนำไปใช้ดู เช่น ใช้ในการเขียนประโยค เขียนเรียงความ เขียนจดหมาย

บันลือ พฤษะวัน (2533 : 76) กล่าวว่าการสอนสะกดคำมี 2 ลักษณะ คือการสะกดคำด้วยปากเปล่ากับการสะกดคำด้วยการเขียน การสะกดคำด้วยปากเปล่านั้น โดยมากมักสอนในระบะที่เด็กยังเขียนหนังสือไม่ได้ ครูจึงให้นักเรียนสะกดคำออกมาดัง ๆ เพื่อจะได้วัดผลว่าเด็กสะกดคำได้ถูกต้องเพียงใด เมื่อถึงขั้นที่เด็กพอเขียนหนังสือได้แล้ว ครูจะสอนให้เด็กฝึกสะกดคำไปพร้อม ๆ กับการเขียนหรือการให้เด็กเขียนตามคำบอกนั่นเอง

ประภาศรี สีอำไพ (2542 : 25) ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนสะกดคำว่าการสอนเขียนสะกดคำควรจะมีกิจกรรมมาก ๆ เพื่อให้เด็กแสดงออก เช่น แบ่งกลุ่มแข่งขันสะกดคำ ค้นหาคำมาแลกเปลี่ยนกัน รวบรวมคำจากเอกสารและหนังสือต่าง ๆ มาแต่งประโยค หรือเรื่องราว เขียนตามคำบอกแล้วตรวจพจนานุกรมและบัตรคำประกอบการสอน

จิน โปธิ์อ่อน (2546 : 47) ได้กล่าวถึงวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง และมีสัมฤทธิ์ผลสูง ได้แก่ วิธีสอนดังต่อไปนี้

1. วิธีสอนที่ครูออกเสียงได้ถูกต้อง และมีแบบคำการสะกดคำที่แน่นอน
2. วิธีสอนที่ต้องฝึกทักษะการเขียนสะกดคำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการฝึกเป็นรายบุคคล

3. วิธีการสอนที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนที่แน่นอน
4. วิธีการสอนที่มีการทดสอบก่อนสอน และสอนก่อนสอบ
5. วิธีที่ฝึกทักษะด้วยการเขียนแบบและทราบผลการเรียน
6. วิธีการสอนแบบใช้การเรียงลำดับตัวอักษร
7. วิธีสอนโดยผู้เรียน อ่าน รู้ความหมายของคำ และทราบผลการเรียน
8. วิธีสอนโดยการเลือก และจำลำดับคำ ตลอดจนนำคำที่ใช้ใน

ชีวิตประจำวันมาให้เขียน

9. วิธีสอนที่มีการกำหนด และวางแผนการสอนที่แน่นอน
10. วิธีสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีกระบวนการและขั้นตอนที่ถูกต้อง

11. วิธีสอนโดยใช้พจนานุกรม และมีการทบทวน
12. วิธีการสอนโดยการสร้างแบบฝึกการอ่าน และการเขียน แล้วนำไปสอนเด็ก

13. วิธีการสอนโดยนำคำที่เป็นปัญหา มาสร้างเป็นแบบฝึกทักษะ ด้วยวิธี
สัมพันธ์ทักษะ

สุจริต เพียรชอบ (2538 : 120 – 121) เสนอแนะเกี่ยวกับการเขียนสะกดคำไว้
ดังนี้

1. ครูทำบัญชีคำยากแจกให้นักเรียนศึกษา แต่ละสัปดาห์ครูก็จะนำคำ
เหล่านี้มาให้ นักเรียนเขียนเป็นคำ ๆ ให้นักเรียนตรวจคำตอบหรือแลกเปลี่ยนตรวจ แล้วนักเรียนแต่
ละคนบันทึกผลการสะกดคำของตนเองไว้เพื่อพัฒนาการของตนเอง

2. ครูแต่งประโยค ซึ่งประกอบด้วยคำที่มักจะสะกดผิด แล้วบอกให้
นักเรียนเขียนหรือครูอาจจะมอบหมายให้นักเรียนแต่งประโยคทำนองเดียวกัน แล้วบอกเพื่อน
เขียน ครูเฉลยคำตอบที่ถูกต้องไปด้วย

3. แบ่งนักเรียนออกเป็นหมู่ ๆ หรือเป็นแถวแข่งขันกันเรียงคำหรือข้อความ
ที่ยาก ๆ

4. ครูแจกบัญชีคำซึ่งมีคำที่สะกดผิด และสะกดถูกปนกัน ให้นักเรียนทำ
เครื่องหมายถูกผิดหน้าคำเหล่านั้น

5. ครูอาจนำคำยากมาทำเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ให้นักเรียนทำ
เครื่องหมายหน้าคำที่สะกดถูก

6. ครูแจกบัญชีคำซึ่งมีคำที่สะกดถูก และคำที่สะกดผิดปน ๆ กัน ให้
นักเรียนตรวจดูกันเอง ถ้าคำไหนผิดให้นักเรียนแก้ไขให้ถูกต้อง จากนั้นให้นักเรียนเปลี่ยน
กันตรวจจากบัตรคำที่ครูนำมาใช้เฉลย

7. ให้นักเรียนรวบรวมคำยากต่าง ๆ ที่เคยเรียนมาแล้ว ทำเป็นบัญชีคำ
เรียงลำดับตามตัวอักษร

8. ครูแจกข้อความที่มีความยาวประมาณ 10-15 บรรทัด ในข้อความนั้นมี
คำที่สะกดถูกผิดปนกัน ให้นักเรียนหาคำที่สะกดผิดและแก้ไขให้ถูกต้อง ในกรณีไม่แน่ใจให้
นักเรียนเปิดพจนานุกรม

9. แบ่งนักเรียนเป็นหมู่ ๆ แข่งขันกันหาคำพ้องเสียงจากพจนานุกรม เช่น
คำที่ออกเสียง กั้น จัน กาน สัน แล้วเขียนลงในบัตรคำ นำเสนอหน้าชั้นเรียน

10. ให้นักเรียนแต่งคำจากสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ที่ครูกำหนดให้
หรือจากข้อความประพันธ์ต่าง ๆ คำที่แต่งขึ้นนั้นควรเป็นคำศัพท์หรือคำยาก ไม่ควรเป็นคำ
โศด ๆ

สนธิ สัตโยภาส (2538 : 105 – 107) ได้เสนอหลักการสอนเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาไว้ดังนี้

1. ระยะเวลาเริ่มแรก คำที่นำมาให้เขียนจะต้องเป็นคำที่เคยอ่านได้แล้ว โดยใช้ภาพนำคือให้ดูภาพแล้วเขียน

2. ครูนำบัตรคำมาชูให้นักเรียนอ่านอย่างรวดเร็วที่ละบัตร แล้วเขียนคำที่เห็น ครูนำบัตรหลาย ๆ บัตร ไปติดไว้ที่แผนภูมิ แล้วให้นักเรียนเลือกเขียนคำตามที่ครูบอกทีละคำ

3. ให้หาคำที่มีสระ ตัวสะกด หรือพยัญชนะต้นเหมือนกัน

4. ให้เติมพยัญชนะให้ครบ

5. ให้โยงคำให้ตรงกับภาพ

6. ให้ขีดเส้นใต้ของคำที่เขียนถูก

7. ให้เติมใจความที่สมบูรณ์

8. ให้หาคำที่มีความหมายที่เหมือนกัน

9. ให้หาคำเฉพาะสิ่ง เช่น สิ่งที่ใช้ดื่ม

10. ให้หาคำที่มีเสียงเหมือนกัน

11. ให้แข่งกันหาคำพวกเดียวกัน

12. เขียนไทยด้วยปริศนาคำทาย

13. ให้เขียนไทยตามคำบอก จะเป็นคำ ประโยค หรือข้อความก็ได้

14. ให้เขียนไทยด้วยนิทาน โดยครูเป็นคนบอกความหมายของคำแล้วให้เด็กทายคำ พร้อมกับเขียนคำทายลงในสมุด

15. ให้เขียนไทยด้วยเกมบอกไม้ให้ทาย โดยครูเป็นคนบอกความหมายของคำแล้วให้เด็กทายคำ พร้อมกับเขียนคำทายลงในสมุด

16. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น รวบรวมคำที่เขียนผิดจากที่ต่าง ๆ ฝึกให้เด็กใช้พจนานุกรม จัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 31) ได้เสนอแนวคิดในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องคำ ดังต่อไปนี้

1. เลือกคำจากประมวลคำในหนังสือประกอบการเรียนมาเป็นหลักในการฝึก

2. เลือกคำที่นักเรียนพบ และใช้ในชีวิตประจำวันฝึกฟัง พูด อ่าน เขียน

และรู้ความหมายของคำไปพร้อม ๆ กัน

3. เลือกคำที่มีในประมวลคำอ่านในหนังสือประกอบการเขียนคำง่าย ๆ ที่
สะกดในมาตราแม่ ก กา มาฝึกอ่าน

4. ใช้ของจริง กิริยาท่าทาง ภาพ และคำอธิบายเพื่อให้รู้ความหมาย

5. เล่นปริศนาคำทาย

6. เรียนรู้คำใหม่โดยใช้คำเก่าเป็นพื้นฐาน

7. ฝึกต่อคำ เดิมคำ เพื่อให้ได้คำใหม่

8. ให้ฟัง พูด อ่าน เขียนคำ โดยการฝึกด้วยตนเอง

9. ให้คิดหาคำเพิ่มจากคำที่กำหนดให้ด้วยตนเอง

10. หาคำตอบไว้ด้วยตนเองเมื่อปฏิบัติครบขั้นตอน โดยอาจใช้

10.1 การบอก

10.2 การแสดงกิริยา

10.3 การเขียน

10.4 การตั้งคำถาม

11. กิจกรรมเน้นรูปแบบง่าย ๆ ไปหายาก โดยเร้าความสนใจ ปฏิบัติด้วย
ตนเองด้วยความสนุกสนาน และใช้วิธีการที่หลากหลายไม่ซ้ำวิธีการเดิมในรูปแบบเดียวกัน

จากวิธีการสอนการเขียนสะกดคำดังกล่าว สรุปได้ว่า วิธีการเขียนสะกดคำมีวิธีการ
ที่ครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนหลายวิธีด้วยกัน ครูอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือใช้วิธี
สอนกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ และสื่อประสมหลาย ๆ ชนิด ประกอบกันก็ย่อมทำได้ ทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ซึ่งครูเป็นผู้พิจารณาจุดประสงค์ก็เพื่อให้นักเรียนสนใจ สนุกสนาน
ไม่น่าเบื่อหน่ายในการเรียน มีทักษะในการเขียนสะกดคำสูง

6. หลักจิตวิทยาในการเขียนสะกดคำ

การจัดกิจกรรมการสอนเขียนคำให้ประสบผลสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์นั้น
ครูจะต้องศึกษา และนำหลักจิตวิทยามาเป็นองค์ประกอบ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อ
ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างถาวร ดังนี้

6.1 ค้ำแรงงูใจ

แรงงูใจเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทักษะทางภาษา ครู
จะต้องรู้จักใช้แรงงูใจให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน ซึ่ง สมถวิล วิเศษสมบัติ (2548 :
140 – 143) ได้กล่าวถึงการใช้แรงงูใจในการสอนภาษาไทยว่า ครูควรใช้แรงงูใจภายในและ
งูใจภายนอก เช่น การสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจ นอกจากนี้ สถิติ

วงศ์สวรรค์ (2548 : 138) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ และ แนวทางการใช้แรงจูงใจว่า เพื่อจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ทั้งยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและตั้งใจก่อให้เกิดพลังและความพร้อมในการเรียนครูจะต้องรู้จักใช้แรงจูงใจให้เหมาะสม กล่าวคือ ครูต้องเลือกใช้แรงจูงใจให้เหมาะสมกับเหตุการณ์โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ เพศ วัย และพัฒนาการของนักเรียน นอกจากนี้ พรรณี ช. เจนจิต (2549 : 260) ยังได้กล่าวถึงการนำทฤษฎีการตื่นตัวมาใช้เป็นแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย คือ การสอนบทเรียนใด ๆ สิ่งสำคัญที่ครูต้องคำนึงถึงก็คือ การใช้อุปกรณ์การสอนซึ่งถือว่าเป็นสิ่งเร้าที่มีผลต่อความสนใจและความตั้งใจของนักเรียน

ดังนั้นแรงจูงใจเป็นส่วนสำคัญที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ จึงต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

6.2 ด้านความพร้อม

ความพร้อมเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนนักเรียนจะเกิดความพร้อมได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ สุณีย์ ธิดากร (2545 : 59) กล่าวถึง ลักษณะของความพร้อม และองค์ประกอบที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพร้อมว่า ความพร้อมคือ สภาพความเจริญเติบโตของร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน รวมทั้งความสนใจและความรู้พื้นฐาน องค์ประกอบที่ทำให้นักเรียนเกิดความพร้อมได้แก่วุฒิภาวะซึ่งเป็นความเจริญเติบโต โดยธรรมชาติของร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และพรรณี ช. เจนจิต (2549 : 32) กล่าวว่า ความพร้อมเป็นสภาวะของบุคคลที่เรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัว ความสนใจและแรงจูงใจ

ดังนั้นความพร้อมของผู้เรียน จึงเป็นสภาวะของบุคคลที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ คือ วุฒิภาวะ ความสนใจ ความรู้พื้นฐาน การฝึกฝน แรงจูงใจ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมทางสังคม

สกุณา เลิกนอก (2545 : 44) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสะกดคำยาก โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุษา ขันแจ้ง (2545 : 56) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติ ต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการสะกดคำภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิลาภรณ์ ธรรมวิเศษ (2546 : 61) ได้ศึกษาพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำในมาตราแม่กด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำในมาตราแม่กด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จิตรา สมพล (2547 : 67) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสะกดคำโดยการใช้แบบฝึกทักษะ พอสรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะนั้นสามารถพัฒนาทักษะในการเขียนสะกดคำของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น แบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ มีรูปภาพเร้าความสนใจ การสร้างแบบฝึกควรมุ่งถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและควรฝึกจากเรื่องที่ย้ายไปหาเรื่องที่ยาก เพื่อเร้าความสนใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะฝึกซ้ำบ่อย ๆ เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเขียนคำให้กับนักเรียนให้สูงขึ้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

1. สื่อการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย

ผู้ศึกษาได้ผลิตสื่อและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาตามความสามารถ ความสนใจ และวัยของผู้เรียนโดยมีหลักการในการเลือกสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. สื่อนั้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา บทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
2. เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่จะให้ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด
3. สื่อนั้นเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
4. สื่อนั้นสะดวกแก่การใช้ มีวิธีการใช้ที่ไม่สลับซับซ้อน ไม่ยุ่งยาก
5. เป็นสื่อที่มีคุณภาพ เทคนิคการผลิตดี มีความชัดเจนและเป็นจริง
6. ราคาไม่แพง ถ้าผลิตเองควรคุ้มค่าเวลา และการลงทุน

จากแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับกลวิธีการสอน และสื่อ นวัตกรรม ต่าง ๆ ผู้สอนได้ศึกษาและนำความรู้ดังกล่าวไปพัฒนาสื่อประกอบแผนการสอนคือแบบฝึกทักษะ เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แบบฝึกทักษะที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

2. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข พร้อมกับได้รับความรู้ด้วย ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องรู้จักหาวิธีการพัฒนานวัตกรรมอันหลากหลายเพื่อนำพาผู้เรียนเดินไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

2.1 ความหมายของแบบฝึก

แบบฝึกหรือแบบฝึกหัด เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียนในบางวิชาแบบฝึกจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา ศึกษาแห่งชาติ, 2537 : 147)

2.2 ความสำคัญของแบบฝึก

การเขียนสะกดคำไม่ว่าในระบบของภาษาใด ๆ ย่อมมีความสำคัญทั้งสิ้น ถ้าเขียนสะกดคำไม่ถูกต้องย่อมจะสื่อความหมายไม่ได้ ดังนั้นการเขียนสะกดคำผิดลงได้บ้างสำหรับผู้เรียน สิ่งที่จะช่วยลดปัญหาตรงนี้ คือ การใช้แบบฝึกสะกดคำ ดังได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกไว้ ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่าแบบฝึกเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนนำความรู้ที่เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

วรรณ แก้วแพรง (2546 : 33 - 88) ได้กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เนื้อหาที่จะนำมาต้องเป็นเนื้อหาที่มีอยู่ในบทเรียนหรือสอดคล้องสัมพันธ์กับแบบเรียน ทั้งที่เป็นคำ ประโยค ข้อความและเนื้อเรื่อง และมีเนื้อหาตรงตามที่หลักสูตรกำหนด

2. มีหลายแบบหลายลักษณะ เพื่อไม่ให้เบื่อละเป็นการท้าทายให้อายุการทำ

3. ต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำ 3 ประการ คือ รู้คำเพิ่มขึ้น เข้าใจความหมายของคำดีขึ้น และมีความสามารถในการใช้คำสูงขึ้นตามระดับชั้นของนักเรียน

4. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจเดิมเป็นพื้นฐาน

5. ต้องไม่มีลักษณะอย่างข้อสอบทั่ว ๆ ไปที่มุ่งวัดความรู้ความเข้าใจอย่างเดียว แต่ต้องมีลักษณะที่จะเร้าความสนใจ ชักจูงใจให้นักเรียนได้คิดและได้ศึกษาค้นคว้าจนเกิด ความเข้าใจทักษะและความสามารถในการใช้คำสูงขึ้นด้วย

วิลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่าแบบฝึกที่ดี ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือแบบตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การ

เข้าใจ

8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึก
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. ปลุกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
14. สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

มนทิรา ภักดีณรงค์ (2540 : 99 – 100) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึก ที่จะทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ได้ดีต้อง มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. นักเรียนต้องได้ฝึกทำบ่อย ๆ
2. นักเรียนได้ลงมือฝึกกระทำเอง

3. เกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึก

ในการพัฒนาแบบฝึกนั้นเราจะต้องฝึกนำไปใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาตลอดจนนักเรียนที่จะนำไปฝึกด้วย เพื่อเกิดประสิทธิภาพต่อนักเรียน และการใช้ภาษาให้มากที่สุด นอกจากนั้นแบบฝึกที่ดีจะต้องช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ตามสภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความชำนาญ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงหรือในชีวิตประจำวันของตนเองได้

4. ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเสริมทักษะและพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาทักษะ หากได้มีการฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธีจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จมากขึ้น ดังนั้นแบบฝึกจึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อีกชนิดหนึ่ง ดังนั้การศึกษาค้นคว้าได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึก ดังต่อไปนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดี

ที่สุดตามความสามารถของตนเอง

4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตัวเอง
6. ฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลา และความกดดันอื่น ๆ

8. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้เกิดผลดังกล่าว ได้แก่ ฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหา ฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน

มาสวิมล รักบ้านเกิด (2546 :38) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกดังนี้

1. เป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระของครู
2. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาได้ดีขึ้น

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในทางจิตใจมากขึ้น

4. ช่วยเสริมทักษะของภาษาให้คงทน
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว
6. ช่วยให้เด็กสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
7. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ได้ชัดเจน

จากประโยชน์ของแบบฝึกดังกล่าวพอสรุปได้ว่า แบบฝึกมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาที่เป็นทักษะมาก เพราะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียนและคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทนทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง สามารถนำแบบฝึกมาทบทวนเนื้อหาเดิมของตนเองได้ นำมาวัดผลการเรียนหลังจากที่เรียนแล้ว ตลอดจนทราบข้อบกพร่องของนักเรียน และนำไปปรับปรุงแก้ไขได้ทันที ซึ่งจะมีผลทำให้ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145 - 146) กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและบัตรฝึกหัด
2. พิจารณาวัดอุปสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น การนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร และในแต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา หรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 2
4. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาแต่ละทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม
5. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมได้เมื่อนำบัตรฝึกหัด ไปทดลองใช้แล้ว

6. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบ หรือลดการเรียน โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

7. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบสอบถาม

8. ปรับปรุงแก้ไข

9. รวบรวมเป็นชุดจัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้สารบัญเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

6. หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึก

การพัฒนาแบบฝึกที่ดีนั้น สิ่งที่คุณพัฒนาจำเป็นต้องคำนึงถึงก็คือ หลักจิตวิทยา เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจความเข้าใจ ชูใจ และความสามารถของเด็ก ความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการของเด็ก ผู้ศึกษาค้นคว้าได้อาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2538 : 65 – 82) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาใช้ในการสอนภาษาไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาแบบฝึกพอสรุปได้ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference)

2. ความพร้อม (Readiness)

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

4. การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Learning)

5. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

6. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise) เป็นกฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการฝึกฝนหรือการกระทำซ้ำในสิ่งนั้นบ่อย ๆ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ถ้าได้ฝึกบ่อย ๆ ย่อมเกิดความชำนาญ

7. กฎแห่งผล (Law of Effect) ครูต้องรีบตรวจผลการทำแบบฝึกของนักเรียนให้นักเรียนทราบผลโดยเร็ว

8. กฎของการใช้และไม่ได้ใช้ (Law of Use and Disuse) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะต้องมีการใช้อยู่เสมอจึงจะเกิดความคล่องตัว

9. แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญมาก สามารถทำได้โดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก แบบฝึกควรสั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย

10. การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) ครูภาษาไทยต้องมีการเสริมกำลังใจให้กับนักเรียนด้วยวิธีการหลาย ๆ อย่าง เช่น ใช้วาจาทำทางของครูแสดงให้นักเรียนเห็นว่าครูพอใจหรือให้เด็กมีส่วนร่วมด้วย

เมอร์เรย์ (Murray. 1955 : 168 – 169 อ้างถึงใน กมล ชุกกลิ่น. 2550 : 35) ได้กล่าวถึงการเร้าความสนใจและการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการสะกดคำไว้ ดังนี้

1. เลือกคำที่มีประโยชน์จริง ๆ
2. เลือกเรียนเฉพาะคำที่ใช้ทดสอบแล้วว่านักเรียนสะกดผิด
3. สนับสนุนให้เกิดนิสัยทางการเรียนที่ดีและมีประสิทธิภาพ
4. แสดงให้นักเรียนทราบว่า เขาได้รับผลสำเร็จจากการเรียน และมีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

5. เลือกใช้เนื้อหาที่น่าสนใจ

เพตตี้ (Petty. 1971 : 473 - 475) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการใช้แบบฝึกหัด ดังนี้

1. ก่อนที่จะใช้แบบฝึกหัดในวิชาใดก็ตาม ครูควรวางขอบเขตและตั้งวัตถุประสงค์ของการฝึกไว้ทุก ๆ ครั้ง
2. ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกใช้แบบฝึกหัด ครูควรจะได้พิจารณาความเหมาะสมทุก ๆ ด้านของแบบฝึก เช่น รูปแบบ ภาษาที่ใช้ ความยากง่าย ในเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ตลอดจนการใช้จิตวิทยาในการสร้างแบบฝึก
3. หลังจากที่เด็กส่งแบบฝึกหัดให้ครูตรวจ ครูควรพยายามตรวจสอบและส่งคืนให้เด็กทราบผลโดยเร็วที่สุด เพื่อให้เขาได้ทราบส่วนที่ถูกหรือผิดและแก้ไขได้ทันที่ แม้ว่าจะต้องอธิบายเพิ่มเติมหรือแก้ที่ผิดบ่อยครั้ง ครูก็ไม่ควรถือว่าเป็นการเสียเวลา
4. การจัดแบบฝึกให้เด็กแต่ละครั้ง ครูจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วย และพยายามให้เด็กมีทัศนคติที่ดีในการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง อย่าให้เด็กเข้าใจว่าการที่ตนต้องทำมากกว่าเพื่อนเพราะถูกครูลงโทษ หรือเพราะตนเรียนไม่รู้เรื่อง พยายามแนะให้เด็กเห็นว่าแบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมทักษะและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับตัวเอง

การที่จะให้เด็กมีทักษะอย่างมั่นคงและเพียงพอ นั้น ขึ้นอยู่กับความหมั่นฝึกฝนอยู่บ่อย ๆ รวมไปถึงการเลือกใช้แบบฝึกหัดที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับเด็กในระดับชั้นนั้น ๆ ด้วย

จากหลักการและทฤษฎีข้างต้น สามารถทำให้ผู้ศึกษาพัฒนาแบบฝึกหัดที่มีคุณภาพให้ตรงตามความต้องการ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนรู้

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 130) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และได้รับการตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

มอร์ส (Morse. 1958 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานได้น้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมาก จะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจที่จะมากขึ้น

กู๊ด (Good. 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง สภาพหรือระดับความพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

จากความหมายของความพึงพอใจที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการ

ทำงานไว้ ดังนี้

สก๊อตต์ (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมีลักษณะ ดังนี้

3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง

3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

เผชิญ กิจระการ (Pachoen Kidrakarn. 1989 : 7) ได้กล่าวถึงแนวคิดของแฮทฟิลด์และฮิวส์แมนที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น / น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน / ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง / ความสลับ
4. ความท้าทาย / ไม่ท้าทาย
5. มีความพอใจ / ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล / ไม่เป็นรางวัล
2. มาก / น้อย
3. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม

4. เป็นทางบวก / เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้ / เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก / เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล / ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ / ผู้บังคับบัญชา

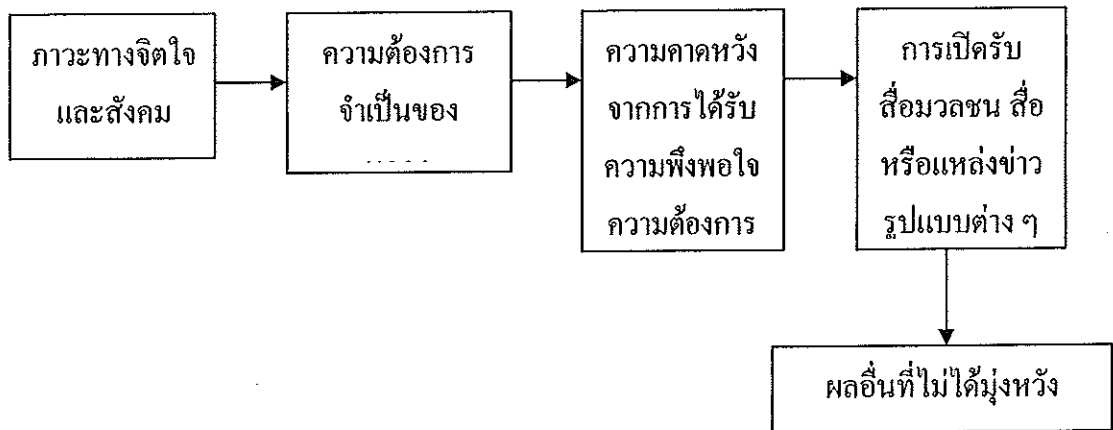
1. อยู่ใกล้ / อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงใจ / ยุติธรรมแบบไม่จริงใจ
3. เป็นมิตร / ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ / ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย / ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน / ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง / ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. ทุ่มเทสนใจเอาใจจริงเอาใจ / ดูเหนื่อยหน่าย

เพื่อนร่วมงาน

แคทซ์ (Katz, 1983 : 163) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และกล่าวถึงความพอใจจากสื่อ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (Consumer) หรือผู้รับสาร (Receiver) โดยผู้รับสารจะอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำการเลือกใช้สื่อ (Active Selector of Media Communication) ซึ่งนับได้ว่าเป็นมุมมองที่แตกต่างไปจากทฤษฎีเดิมที่ไม่ให้ความสำคัญกับผู้รับสาร เพราะแต่เดิม ผู้รับสารเป็นผู้มองว่าถูกกระทำ เช่น สมมุติของทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสาร ผู้ส่งสารจึงไม่อาจคาดหมายความสัมพันธ์ระหว่างข่าวสารกับประสิทธิผลของการสื่อสาร เพราะท่ามกลางความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง มีปัจจัยด้านการใช้สื่อของผู้รับสารเข้ามาเป็นตัวแปรแทรกซ้อนกระบวนการสื่อสาร แคทซ์ได้ทำการศึกษา และอธิบายเรื่องการ ใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อ ดังนี้

ภาพที่ 1 การใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อ

ทั้งนี้ปัจจัยที่นำมาเกี่ยวข้องกับผู้รับสารที่แพทย์ได้ให้ความสนใจคือ

1. สภาพทางสังคม และลักษณะทางจิตวิทยาของผู้รับสาร (The Social and Psychological Origins)
2. ความต้องการและความคาดหวังในการใช้สื่อของผู้รับสาร (Need, Expectation of the Mass Media)

ทั้งสองปัจจัยนำไปสู่พฤติกรรมกรเปิดรับสารที่แตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากความพึงพอใจที่แตกต่างกัน และเนื่องจากทฤษฎีได้ให้ความสนใจกับบทบาทของผู้รับสารว่าเป็นผู้เลือกใช้สื่อ ได้มีการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร (เช่น รายได้การศึกษา) โดยทั้งสองปัจจัยนี้ได้รับการพิจารณาว่านำมาซึ่งเวลาว่างในการเปิดรับสื่อ (Free Time of Media Use) ขณะเดียวกันสภาพทางสังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน ก่อให้มนุษย์มีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ความต้องการที่แตกต่างกันนี้ทำให้แต่ละคนคาดคะเนแนวสื่อแต่ละประเภทเพื่อสนองตอบความพึงพอใจได้แตกต่างกันไปด้วย

เฮร์ซเบอร์ก (Herzberg, 1959 : 113 – 115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการ ผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงด้วยภาพประกอบ 8 ดังนี้ (สมยศ นาวิการ.

2541 : 155)

ภาพที่ 2 ความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจ ในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลและผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจ

ย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2544 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองของผู้เรียนทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครองจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสร้างเสริมความพึงพอใจ ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

จารุณี สงสนธิ (2542 : 66) ศึกษาการสอนซ่อมเสริมคำยาก วิชาภาษาไทย โดยการใช้เกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจตุรัสพบว่า นักเรียนที่เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนซ่อมเสริมด้วยเกมสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิลาภรณ์ ธรรมวิเศษ (2546 : 61) ได้ศึกษาพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำในมาตราแม่กด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำในมาตราแม่กด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จิตรา สมพล (2547 : 67) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จำรัส จินดาวงศ์ (2545 : 62-64) ศึกษาความสามารถการเขียนสะกดคำของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการสอนโดยการใช้เกมฝึก

ทักษะการเขียนสะกดคำ ผลการศึกษาพบว่า การเขียนสะกดคำของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการสอน โดยใช้เกมฝึกทักษะการเขียนสะกดคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุษา ชันแข็ง (2545 : 56) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการสะกดคำภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อมรรัตน์ คงสมบูรณ์ (2542 : 75-76) ได้ทำการเปรียบเทียบความสามารถและความสนใจในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้เกมและแบบฝึก พบว่า การสอนเขียนสะกดคำโดยใช้เกมนักเรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยสูงกว่าการสอนโดยใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

หวานใจ บุญยก (2545 : 64) พัฒนาแผนการสอนคำยักวิชาภาษาไทย โดยการใช้เกม และเพลง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการสอนคำยักวิชาภาษาไทยโดยการใช้เกมและเพลงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.65/87.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 76 หมายถึง นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ ร้อยละ 76

เข็มทอง จิตจักร(2544 : 67-68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำยัก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยแตกต่างกัน ซึ่งเรียน โดยใช้เกม ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และใช้วิธีเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของเกมการเขียนสะกดคำยักเท่ากับ 92.85/91.78 ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำยักเท่ากับ 92.51/93.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มจะสูงกว่าคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียน วิธีเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดคือ เรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ รองลงมาคือเรียนโดย การใช้เกม และค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ เรียนแบบปกติ เมื่อพิจารณาตามระดับความสามารถ ทางภาษาไทยพบว่า นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยสูงและปานกลาง จะมีผลเฉลี่ยคะแนนสูง เมื่อเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ส่วนนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยต่ำ จะมีผลเฉลี่ยคะแนนสูงเมื่อเรียน โดยการใช้เกม

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำยากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนไม่ได้ส่งผลต่อปัจจัยอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำยาก

เข้มทอง จิตจักร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำยาก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนามนพิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยแตกต่างกัน ซึ่งเรียน โดยใช้เกม ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และใช้วิธีเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของเกมการเขียนสะกดคำยากเท่ากับ 92.85/91.78 ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำยากเท่ากับ 92.51/93.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มจะสูงกว่าคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน วิธีเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดคือ เรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ รองลงมาคือเรียน โดย การใช้เกม และค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ เรียนแบบปกติ เมื่อพิจารณาตามระดับความสามารถ ทางภาษาไทยพบว่า นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยสูงและปานกลาง จะมีผลเฉลี่ยคะแนนสูง เมื่อเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ส่วนนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยต่ำ จะมีผลเฉลี่ยคะแนนสูงเมื่อเรียน โดยการใช้เกม

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำยากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนไม่ได้ส่งผลต่อปัจจัยอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำยากของนักเรียนที่มีระดับความสามารถที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำยากของนักเรียนที่ได้รับการเรียนด้วยวิธีที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Passanante (1979 : 56) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเขียนสะกดคำ โดยใช้การสอนตามลำดับและแบบตามลำดับอักษรแบบเดิมกับนักเรียนระดับ 1 ถึงระดับ 7 แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบทดสอบการอ่านฉบับหนึ่ง กับแบบทดสอบการเขียนสองฉบับ พบว่าผลการสอนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อศึกษาด้านความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ. และยังให้ข้อคิดเห็นว่าการสะกดคำจะช่วยให้การอ่านและการเขียน ได้ดีอีกด้วย

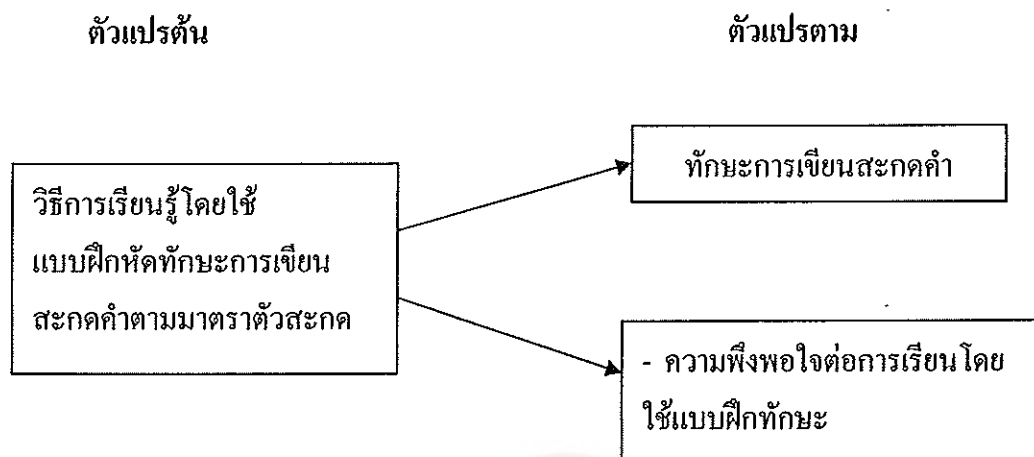
Mcpeake (1979 : 1799 – A) ได้ศึกษาผลการเรียนการทำแบบฝึกอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่เริ่มศึกษาจนถึงความสามารถในการอ่าน และเพศที่มีต่อความสามารถในการสะกดคำ จากโรงเรียนประถมศึกษาที่เมือง Scituate และ Massachusetts จำนวน 129 คน พบว่าทุกกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำสูงขึ้น ยกเว้นนักเรียนที่มีความบกพร่องในการอ่าน และพบว่าแบบฝึกช่วยปรับปรุงความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนทุกคน และคะแนนของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การอ่านยังมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสะกดคำ

Schwendinger (1977 : 51) ได้ศึกษาผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 503 คน โดยใช้แบบฝึกหัดที่มีรูปภาพเหมือนของจริงแบบเขียนตามคำบอก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยการ ใช้แบบฝึกที่มีรูปภาพเหมือนของจริง มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบเขียนตามคำบอก

Schwartz (1977 : 55) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนระดับ 1 – 3 จำนวน 87 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะมีคะแนนการทดสอบหลังจากฝึกทักษะมากกว่าคะแนนก่อนการทำแบบฝึก และนักเรียนทำข้อทดสอบหลังจากฝึกทักษะแล้ว ได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 89.80 นั่นคือ แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

จากผลการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การนำเอาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ประกอบ การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ช่วยให้ นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะสื่อเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก ดังเช่น ขณะ ใช้แบบฝึกทักษะ เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับ เพื่อน ๆ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะ ในรายวิชาภาษาไทยสามารถนำมาใช้ใน กระบวนการเรียนการสอนภาษาไทย และให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย